

- **Αιτητής ασύλου/αιτητής διεθνούς προστασίας** είναι το άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του και υποβάλλει αίτηση σε άλλη χώρα για να του δοθεί διεθνής προστασία, δηλαδή προσφυγικό καθεστώς ή άλλη μορφή διεθνούς προστασίας δυνάμει του διεθνούς και εθνικού δικαίου. Έχει το δικαίωμα νόμιμης παραμονής στη χώρα υποδοχής μέχρι τελικής απόφασης από τις αρμόδιες αρχές. Άρα οι αιτητές ασύλου δεν είναι παράτυποι μετανάστες, έστω και αν έχουν εισέρθει στη χώρα υποδοχής χωρίς έγγραφα ή με άλλο αντικανονικό τρόπο. Δεν είναι όλοι οι αιτητές ασύλου που θα αναγνωριστούν εν τέλει ως πρόσφυγες ή θα λάβουν άλλη μορφή προστασίας, όμως κάθε πρόσφυγας είναι αρχικά αιτητής ασύλου.
- Η **αρχή της μη επαναπρώθησης** ορίζεται στη Σύμβαση του 1951: "Κανένα Συμβαλλόμενο Κράτος δεν απελαύνει ή επαναπροωθεί ('refouler') πρόσφυγα με οποιονδήποτε τρόπο στα σύνορα εδαφών όπου η ζωή ή η ελευθερία του θα απειλούνταν λόγω της φυλής, της θρησκείας, της εθνικότητας, της συμμετοχής του σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών του πεποιθήσεων". Αυτό σημαίνει, με άλλα λόγια, ότι ένας πρόσφυγας δεν μπορεί να επιστραφεί βίαια στη χώρα καταγωγής του ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα όπου θα μπορούσε να αντιμετωπίσει δίωξη, ούτε μπορεί να εμποδιστεί ένας αιτητής ασύλου να εισέλθει σε μια χώρα για να ζητήσει προστασία. Οι **άτυπες επαναπρωθήσεις (pushbacks)** είναι παράνομες, καθώς ενδέχεται να καταλήξουν άτομα πίσω σε χώρες όπου κινδυνεύουν κατά παράβαση της αρχής της μη επαναπρώθησης.
- **Ασυνόδευτα παιδιά** είναι παιδιά που έχουν αποχωριστεί και από τους δύο γονείς καθώς και άλλους συγγενείς και δεν υπάρχει ενήλικας που, βάσει νόμου ή εθίμου, είναι υπεύθυνος για τη φροντίδα τους.
Χωρισμένα παιδιά είναι εκείνα που έχουν χωριστεί και από τους δύο γονείς ή νόμιμο κηδεμόνα, αλλά όχι

απαραίτητα από άλλους συγγενείς. Συνεπώς, μπορεί να περιλαμβάνουν παιδιά που συνοδεύονται από άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειας.

- **Ένταξη/Ενσωμάτωση**: Οι πρόσφυγες χρειάζονται μόνιμες λύσεις επειδή η κατάσταση του πρόσφυγα δεν είναι ή δεν πρέπει να είναι μόνιμη. Οι πρόσφυγες είτε θα επιστρέψουν οικειοθελώς στην πατρίδα τους όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν ή θα πρέπει να βρουν μια μόνιμη λύση σε μια καινούργια κοινότητα είτε στην πρώτη χώρα υποδοχής (τοπική ένταξη) είτε σε μια τρίτη χώρα μέσω της επανεγκατάστασης ή της μετεγκατάστασης. Η Σύμβαση του 1951 απαριθμεί κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα που αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τους πρόσφυγες να συνεχίσουν τη ζωή τους χωρίς να εξαρτώνται από την κοινωνική πρόνοια. Καλεί επίσης τα συμβαλλόμενα κράτη να διευκολύνουν την πολιτογράφηση των προσφύγων.
- Η **επανεγκατάσταση** αναφέρεται στη μετακίνηση προσφύγων από ένα κράτος μέλος της ΕΕ σε άλλο. Πρόκειται για μια διαδικασία εντός της ΕΕ, κατά την οποία τα κράτη μέλη βοηθούν ένα άλλο κράτος μέλος να αντεπεξέλθει στην πίεση της φιλοξενίας ενός σχετικά μεγάλου πληθυσμού προσφύγων, συμφωνώντας να υποδεχθεί έναν αριθμό από αυτούς. Η επανεγκατάσταση αποτελεί έκφραση της εσωτερικής αλληλεγγύης της ΕΕ και του επιμερισμού της ευθύνης, ιδίως με τις χώρες στα σύνορα της Ευρώπης που δέχονται μεγάλο αριθμό προσφύγων.
- Οι **εσωτερικά εκτοπισμένοι** είναι άτομα που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους λόγω πολέμου ή φυσικών καταστροφών, τα οποία σε αντίθεση με τους πρόσφυγες, δεν έχουν διασχίσει διεθνή σύνορα, αλλά παραμένουν εντός της χώρας τους.
- **Θύμα εμπορίας** είναι το άτομο που- αντίθετα με τους παράτυπους μετανάστες που αποφασίζουν να εμπιστευτούν την μοίρα τους σε διακινητές ανθρώπων - δεν έχει δώσει την συγκατάθεσή του για να μεταφερθεί σε άλλη χώρα, ή εάν την έχει δώσει καθίσταται άκυρη επειδή εξαναγκάστηκε ή εξαπατήθηκε ή απειλήθηκε ή έτυχε κακομεταχείρισης από τους έμπορους [ανθρώπων]. Οι έμποροι ανθρώπων αποζητούν να ασκήσουν έλεγχο σε άλλα άτομα για σκοπούς εκμετάλλευσης. 'Εκμετάλλευση' περιλαμβάνει την εκμετάλλευση από κέρδη πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστικής εργασίας ή άλλες μορφές δουλειάς ή την αφαίρεση οργάνων.

- **Λαθραία διακίνηση ανθρώπων** είναι η διευκόλυνση, η μεταφορά, η απόπειρα μεταφοράς ή η παράνομη είσοδος ανθρώπων διαμέσου διεθνών συνόρων, κατά παράβαση των νόμων μιας ή περισσοτέρων χωρών, είτε κρυφά είτε μέσω εξαπάτησης, όπως η χρήση πλαστών εγγράφων. Η λαθραία διακίνηση ανθρώπων γίνεται γενικά με τη συγκατάθεση των λαθραία διακινούμενων προσώπων, τα οποία συχνά καταβάλλουν μεγάλα χρηματικά ποσά. Ενώ η λαθραία διακίνηση ανθρώπων κατά παράβαση των μεταναστευτικών νόμων ενός κράτους με σκοπό οικονομικό ή υλικό όφελος αποτελεί ποινικό αδίκημα, δεν αποτελεί έγκλημα το να διακινδυνεύει κάποιος τη ζωή του προς αναζήτηση προστασίας σε άλλη χώρα για να δραπετεύσει από τον πόλεμο ή τις διώξεις.
- **Μετανάστης** είναι το άτομο που επιλέγει με δική του θέληση να φύγει από την πατρίδα του για να αναζητήσει εργασία και καλύτερες οικονομικές συνθήκες κάπου αλλού. Αντίθετα με τους πρόσφυγες, οι μετανάστες μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα τους χωρίς να κινδυνεύει η ασφάλειά τους.
- Η **μετεγκατάσταση** προσφύγων είναι η επιλογή και η μεταφορά προσφύγων από ένα κράτος στο οποίο έχουν ζητήσει προστασία σε μια τρίτη χώρα που τους δέχεται -ως πρόσφυγες- με καθεστώς μόνιμης διαμονής. Η μετεγκατάσταση είναι εργαλείο προστασίας για τους πρόσφυγες των οποίων η ζωή και η ελευθερία κινδυνεύουν. Αποτελεί μια "μόνιμη λύση" για τους πρόσφυγες παράλληλα με την τοπική ένταξη και τον εθελοντικό επαναπατρισμό και μια έκφραση αλληλεγγύης προς τις αναπτυσσόμενες χώρες που φιλοξενούν την πλειονότητα των προσφύγων στον κόσμο. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), μετεγκατάσταση σημαίνει τη μετακίνηση προσφύγων από χώρα εκτός ΕΕ σε κράτος μέλος της ΕΕ.
- **Παράτυπος μετανάστης** είναι το άτομο που έχει εισέλθει σε μια χώρα παράτυπα χωρίς την άδεια των αρμοδίων αρχών **και δεν έχει ζητήσει άσυλο**, ή μπορεί αρχικά να εισήλθε νόμιμα στη χώρα, π.χ. με τουριστική ή άλλη βίζα, αλλά παρέμεινε μετά τη λήξη της ή δεν έφυγε από την επικράτεια της χώρας υποδοχής μετά την έκδοση διατάγματος απέλασης. Οι πρόσφυγες και άλλα άτομα που έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας συχνά χρησιμοποιούν τις ίδιες διαδρομές με τους παράτυπους μετανάστες για να αναζητήσουν προστασία. Η Σύμβαση της Γενεύης αναγνωρίζει πως άτομο που τρέπεται σε φυγή λόγω διώξεως μπορεί να εισέλθει μια χώρα αντικανονικά, συνήθως χωρίς οποιαδήποτε έγγραφα για να ζητήσει άσυλο. Ο όρος παράνομος ή λαθρομετανάστης θεωρείται

ξεπερασμένος και δεν αναγνωρίζεται από διεθνείς κι Ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

- **Πρόσφυγας** είναι το πρόσωπο που του δίδεται προσφυγικό καθεστώς σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, στην οποία η Κύπρος μαζί με άλλες 148 χώρες είναι μέλος. Το Άρθρο 1 της Σύμβασης αναφέρει ότι πρόσφυγας είναι το άτομο το οποίο 'έξαιτίας δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας είχε την υπηκοότητα και δεν δύναται, ή λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν'. Προσφυγικό καθεστώς δίδεται στο άτομο που τεκμηριώνει ότι είναι θύμα ατομικής δίωξης.
- **Συμπληρωματική προστασία** χορηγείται σε άτομο που δεν μπορεί να προσδιοριστεί ως 'πρόσφυγας' σύμφωνα με τα κριτήρια της Σύμβασης του 1951 επειδή δεν είναι υπό δίωξη ως άτομο, αλλά έχει ανάγκη προστασίας επειδή, αν επέστρεφε στη πατρίδα του, θα βρισκόταν σε θανάσιμο κίνδυνο λόγω ένοπλης σύρραξης, γενικευμένης βίας, ή και εκτεταμένων παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ευρωπαϊκές οδηγίες καθορίζουν αυτή τη μορφή ως 'συμπληρωματική/επικουρική' προστασία.

© UNHCR/Zsolt Balla